

Asia: VM/1143/03.01.00/2018

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle Digi- ja väestötietovirastoa koskevaksi lainsäädännöksi sekä laeiksi eräiden rekisterihallintoa koskevien lakien muuttamisesta

Yleiset kommentit

Yleiset kommentit luonnoksesta

Esityksellä on liittymäkohtia VM:n valmistelemaan tiedonhallinnan yleislakiin. Riippuvuus muista esityksistä –jaksosta voidaan päätellä, että tarkoituksena on antaa nyt lausunnolla oleva HE eduskunnalle vasta sen jälkeen, kun mainittu yleislakia koskeva HE on annettu. Tätä voidaan pitää perusteltuna. Tiedonhallintalailla on tämänhetkisen tiedon mukaan liittymäkohtia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin (621/1999) ja lukuisiin erityislakeihin, joiden säännöksiä on tarkoitus tarkistaa teknistä käyttöyhteyttä koskevan sääntelyn osalta.

Organisaatiouudistus

Kommentit virastojen organisointia koskevista ratkaisuksista yleisesti

-

Kommentit lakiin Digi- ja väestötietovirastosta

Luonnoksen 7 §:ssä säädettäisiin viraston ohjauksesta. Ehdotetun pykälän mukaan Digi- ja väestötietoviraston toimintaa ohjaa ja valvoo valtiovarainministeriö. Valtiovarainministeriölle laissa säädetty valvontatehtävä käytännössä tarkoittanee sitä, että valtiovarainministeriön tehtäviin kuuluu käsitellä Digi- ja väestötietoviraston ja sen yksittäisten virkamiesten toimintaa koskevia hallintokanteluja. MMM:n käsityksen mukaan valtiovarainministerillä on toimivalta käsitellä Digi- ja väestötietoviraston ja sen yksittäisen virkamiehen menettelyä koskevia hallintokanteluja niin sanotun virka-astevalvonnan perusteella vaikka valvontatehtävästä ei olisi säädetty erikseen. Tästä näkökulmasta tarkasteltuna voisi olla perusteltua harkita, että säännöksestä poistettaisiin maininta valvontatehtävästä, jos sillä tarkoitetaan ainoastaan hallintokantelujen käsittelyä. Mikäli valtiovarainministeriön valvontatoimivalta ulottuisi muihinkin asioihin, voidaan säännöstä pitää tarkoituksenmukaisena, mutta tällöin tulisi ottaa huomioon oikeusministeriön rooli valvonnassa sen toimialaan kuuluvissa asioissa.

Luonnoksen yleisperustelujen mukaan Digi- ja väestötietovirasto käsittelisi pääosin itse sen toiminnasta tehdyt kantelut. Jotta yleisperusteluissa kuvattuun tilanteeseen päästäisiin, voidaan pitää tarpeellisena, että luonnokseen lisättäisiin vastaavanlainen säännös kuin mitä eduskunnan käsittelyssä olevan valtion lupa- ja valvontavirastoa koskevan laissa ja 26 §:n 3 momentissa on ehdotettu säädettäväksi. Mainitun säännöksen perusteella ministeriö voi siirtää sille tehdyn hallintokantelun Valtion lupa- ja valvontaviraston käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi lukuun ottamatta viraston pääjohtajan tai työsuojelun toimialan johtajan toimista tehtyä hallintokantelua.

Tekninen huomio: HE-luonnoksen s. 86 ensimmäisen lakiehdotuksen 9 §:ään pitäisi lisätä hallintolainkäyttölain SK-numero.

Muu rekistereitä ja tiedonhallintaa koskeva sääntely

Yleiset kommentit virastojen tietojen käsittelyä koskevista ratkaisuksista

-

Kommentit väestötietolain (661/2009) muuttamisesta

HE-luonnoksen keskeisissä ehdotuksissa kuvataan rekisterisääntelyä koskevat muutokset. Siitä käy ilmi, että esityksessä on valittu yhteisrekisterinpitäjämallin sijaan yhden rekisterinpitäjän malli. Perustettava Digi- ja väestötietovirasto toimisi rekisterinpitäjänä. MMM:llä ei ole huomauttamista valittuun sääntelyratkaisuun, mutta MMM kiinnittää huomiota siihen, että kun perustelutekstin mukaan Ahvenanmaan valtionvirasto toimisi käsittelijänä suhteessa Digi- ja väestötietovirastoon, perusteluissa olisi hyvä tehdä selkoa ainakin tietosuoja-asetuksen 28 artiklan sisällöstä. Kyseisessä artiklassa säädetään henkilötietojen käsittelijästä. Artiklan mukaan henkilötietojen käsittelijän suorittamaa käsittelyä on määritettävä sopimuksella tai muulla unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisella oikeudellisella asiakirjalla. Perustelutekstissä olisi hyvä informatiivisuuden vuoksi täsmentää, miten tietosuoja-asetuksen 28 artiklan vaatimukset täytetään. Näin siksi, että muussa lainsäädännössä saatetaan ottaa mallia ehdotettavasta sääntelystä.

Rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän suhteen osalta MMM katsoo, että perustelutekstiä tulisi täsmentää, koska HE-luonnoksen s. 22 saa sen käsityksen, että perustettava uusi virasto eli Digi- ja viestintävirasto olisi yksin se taho, joka vastaisi rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisesta. Lakiehdotuksen 21 §:n mukaan (2. lakiehdotus) Ahvenanmaan valtionvirasto päättäisi toimialueellaan tiettyjen tietojen korjaamisesta. Tietosuoja-asetuksen 16 artiklassa säädetään rekisteröidyn oikeudesta vaatia tietojensa oikaisemista. Epäselväksi jää, voiko ehdotetun sääntelyn nojalla oikaisuvaatimuksen kuitenkin tehdä ehdotetun 21 §:n puitteissa Ahvenanmaan valtionvirastolle vai pitääkö vaatimus tehdä perustettavalle Digi- ja viestintävirastolle.

HE-luonnoksen perusteluja voisi myös täsmentää väestötietojärjestelmän tietojen luotettavuutta koskevan säännöksen osalta (2. lakiehdotus ja sen 18 §:n perustelut). Luonnoksessa viitataan tietosuoja-asetuksen 5 artiklan säännökseen avaamatta kyseisen säännöksen sisältöä.

Kommentit Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annettavaan lakiin

-

Kommentit muihin viraston tietojenkäsittelyä koskeviin säännöksiin

-

Tekniset säädösmuutokset

Kommentit säädösten valmistelusta ja muutostarpeiden kartoituksesta

-

Puuttuuko lausuntopyynnön liitteenä olevasta luettelosta (Liite 2) jokin laki, jota olisi muutettava organisaatiouudistuksen myötä?

-

Esityksen vaikutukset

Kommentit esityksen vaikutuksista

-

Muut kommentit

Muut kommentit

Tekninen huomio: HE-luonnoksen s. 22 viimeinen kappale ja s. 23 ensimmäinen kappale sisältävät toistoa. Samat lauseet osin toistamiseen.

Esityksen jaksossa 3.4.3 voisi hieman laajemmin tarkastella tätä Digivirastonäkökulmaa l. miten koko yhteiskunnan digivalmiudet ja -kyvykyydet paranevat.

Jaksossa 2.2.1, 2. kappale puhutaan tietojen saannin turvaamisesta, mutta kun kyse on usein toisen viraston hallinnassa olevista tiedoista, voisi "edistää" olla parempi termi. Samassa yhteydessä käsitellään virastoon koottavia tehtäviä, mutta olisiko tässä kyse enemmänkin siitä, että kootaan tietovarantojen kehittämiseen liittyvää asiantuntemusta. Tehtävät kohdistuvat lähinnä omiin tietovarantoihin?

Lähteenoja Pentti
Maa- ja metsätalousministeriö

Nieminen Timo-Ville
Maa- ja metsätalousministeriö